

LITERATURA.

Recenzje.

Ignacy Szczerbowski. Skorowidz leśny na rok 1908 Rocznik II. w dwóch tomach

Mimo wszelkich przeciwności, znacznych kosztów i wielkiego wysiłku pracy, jakiego wymagało pierwsze wydanie „Skorowidza“, zdecydował się autor na wydanie drugiego rocznika. Skłoniło go do tego przychylnie przyjęcie rocznika pierwszego, silny popyt i zachęta, z jaką to pożyteczne wydawnictwo się spotkało. Rocznik drugi, który mamy przed sobą składa się z dwóch oddzielnych tomów i odznacza się przede wszystkim obfitszą treścią, przybyło bowiem wiele nowych działów, a niektóre z dawnych rozszerzono znacznie.

W części pierwszej: przybyły: Terminarz na rok 1908, Wyciąg z przepisów pocztowych, wykaz płac, dyet i należitości pensyjnych c. k. urzędników, płace i emerytury c. k. leśniczych, o ubezpieczeniach emerytalnych w Tow. wzajemn. ubezp. urzęd. prywatnych; nadto rozszerzono i rycinami zaopatrzone wzory do obliczania powierzchni i objętości.

W dziale łowieckim podano jako nowość, terminologię główniejszych zwierząt łownych.

Do wzorów z dziedziny leśnictwa dodano: tablice wielokrotnych powierzchni kół, służące zarazem do obliczania objętości walców, tablice do obliczania procentów składanych i rent, wzory do oceniania lasów, czynniki zamienne, wyznaczenie masy drzew stojących, wzory praktyczne do obliczania masy drzew stojących, obliczanie masy całych drzewostanów, i tablice wydajności najgłówniejszych gatunków drzew.

W dziale hodowli i użytkowania lasu przybyła tabela ciężaru drewna okorowanego i krótkie a treściwe informacje o zbieraniu nasion drzew leśnych, o szkodliwych owadach i grzybach, o wyróbce progów kolejowych i gontów, o przesadzaniu maszyną Hackera, wreszcie wzory do obliczania potrzebnej ilości sadzonek.

W części drugiej: W dziale statystyki dodano: lesistość krajów austriackich, obszar i podział lasu, handel drewnem, wykaz służebności ciążących na lasach, wykaz fabryk przerabiających surowe drewno, wykaz kolei lasowych. W szkolnictwie rozszerzono alfab. spis słuchaczy wyższej szkoły ziemiańskiej w Wiedniu aż do czasu jej założenia, dodano alfab. spis samostnych gospod lasowych od 1872 — 1907, i alfab. spis personalu z egzaminem dla służby technicznej.

W części trzeciej uzupełniono starannie spis właścicieli lasów i personalu lasowego w dobrach prywatnych, tudzież rozszerzono ustęp o sekcyi zabudowania górskich potoków.

Ponieważ tak znaczne rozszerzenie treści zwiększyćby było musiało objętość „Skorowidza“ (obecnie wydanie zajmuje 421 str. zeszłoroczne 344), co znów ze względów praktycznych nie było pożądane, gdy nadto wielu nabywców objawiło życzenie, aby „Skorowidz“ miał format kieszonkowy, przeto wydawca chcąc-

pogodzić te sprzeczności, rozwiązał kwestyę szczęśliwie w ten sposób, że podzielił „Skorowidz“ na dwa tomy. Pierwszy z nich w twardej okładce zawiera część pierwszą, t. j. tabele i wzory, potrzebne w każdej chwili, a więc i w lesie, tom ten można zatem nosić w kieszeni, tom drugi zaś w miękkiej okładce, przeznaczony do użytku w kancelaryi, zawiera statystykę i spisy imienne.

Z uznaniem podnieść należy, że wszystkie te zmiany opierają się na ankiecie, jaką autor między nabywcami „Skorowidza“ urządził, rozsyłając przeszło 1000 kwestyonaryuszy z prośbą o podanie życzeń i wskazówek, w jaki sposób należałoby to pożyteczne wydawnictwo ulepszyć lub zmienić. Korekta bez zarzutu, papier dobry, druk czytelny.

Pojawienie się drugiego rocznika „Skorowidza“ w rychłym terminie po pierwszym, uważamy za dobrą wróżbę, przypuszczamy, że i w przyszłości co roku, z końcem grudnia wraz z „Nowym Rokiem“ zawita pod strzechę każdego polskiego leśnika „Skorowidz leśny“, zamiast „Taschenkalenderów“, „Kalender-taschów“ i t. d.

Wierzymy, że społeczeństwo nasze nie dozwoli upaść wydawnictwu, które ma na celu tylko pożytek zawodu i Kolegów!

Oberf. Junack Ebstorf. Die Dürre des Sommers 1904 im deutschen Walde. Neudamm 1907.

Rozmiary klęski wywołanej posuchą w r. 1904, dopiero teraz dokładnie ocenić się dadzą. W poprzednich zeszytach „Sylwana“ podaliśmy streszczenie prac Cieslara i Böhmerlego w tym kierunku, obecnie mamy obszerną pracę zestawioną z kwestyonaryuszy z całych Niemiec. Rezultaty w krótkości są następujące:

Najwrażliwszymi gatunkami na posuchę są: brzoza, modrzew, wajmutka i olcha, potem następują: świerk, dąb, jawor, sosna, najmniej ucierpiały jodła i buk. Najdotkliwsze szkody poniosły kultury z r. 1904, w wielu miejscach jednak i starsze młodniki dużo ucierpiały, co przypisaćby należało rozmaitym drugorzędnym przyczynom, jak: strząska (opadźina) silne trawy, absorbujące dużo wody, stwardniała gleba, lub owady. Nawet w 10 — 20 letnich świerczynach zauważano w niektórych miejscach silny ubytek. Gleby płytkie okazały się jako bardzo niekorzystne, najmniej szkód było na glebach piaszczysto-gliniastych i na głębokich świeżych piaskach; na glebach okrytych było mniej szkód niż na nieokrytych, a martwa pokrywa okazała się korzystniejszą niż żywa; najszkodliwsze są borówki i kwaśna próchnica.

Gleby głęboko w jesieni przerobione wykazały mniej szkód niż nieobrobione; sadzenia w kopce ucierpiały bardzo znacznie. Co się tyczy położenia, to największe szkody były na stokach południowych, najmniejsze na północnych. Siewy, szczególnie drzew liściastych, utrzymały się lepiej niż sadzenia, w sosnowych kulturach najlepiej zachowały się siewy szyszkami. Według pory odnowienia, największą odporność wykazały jesienne, lub bardzo wczesne wiosenne sadzenia, tu zresztą odgrywa bardzo ważną rolę stan pogody bezpośrednio przed lub po sadzeniu. Nawożenie pudretą, obornikiem, próchnicą lub torfem wywierało skutek dodatni, kainit zaś, szczególnie dla świerków dał wyniki ujemne. W starych drzewostanach liście pierwiej pożółkły niż zwykle, obradzenie nasienia skąpe.

Z innych czasopism

Ziemiańin Nr. 3 z dn. 18. stycznia 1903. Co nam przynieść może zadrzewienie małych nieużytków?

Krótki lecz bardzo znamienity artykuł, który doskonale cechuje rosnące ciągle zapotrzebowanie drewna i rosnącą wskutek tego cenę.

Autor przytacza list jednego z obywateli w Ks. poznańskim, który przed kilkunastu laty zasadził 2 hektarowy nieużytek wśród pól świerkami, i dotychczas za drobny materiał uzyskał 1970 marek, przyczem pozostaje jeszcze 5000 do 6000 sztuk, które przy tamtejszych cenach za jakie lat 10 będą mieć wartość co najmniej 10.000 marek. Niezawodnie, że takie rezultaty tylko z małych przestrzeni i w bezleśnych okolicach osiągnąć się dadzą, ale i u nas chyba dosyć jest takich miejsc, gdzie możnaby do podobnych dojść wyników.

To samo czasopismo Nr. 5 z dn. 1 lutego. Roman Grus. Sadzenie wysadek z bryłką. Autor opisuje wynaleziony przez siebie przyrząd zwany „Pinoferą“, służący do przewożenia sadzonek z bryłką, wyjętych na ziemiach lekkich, piaszczystych. Dotychczas sadzenie z bryłką możliwe było tylko sadzonkami, wyhodowanymi na glebach spoistych, bo przenoszenie bryłek z gleby piaszczystej, było nadzwyczaj trudne. Obecnie p. Grus obmyślił przyrząd, zapomocą którego można przenosić, a nawet przewozić na odległość paru mil sadzonki z bryłką bez obawy rozpadnięcia się. Dokładniejszy opis przyrządu podamy osobno w „Sylwanie“.

SŁOWNICTWO.

Wyrazy z gwary ludowej tyczące się leśnictwa i lasu.

(p. „Sylwan“ 1907 str. 148).

Inej = szron, okiść na gałęziach drzew albo krzewów.

Ingier = świder bednarski do robienia otworu szpuntowego w beczce.

Ispa, ispina = łoża (*Salix viminalis*)

Iścizna = gotówka, wartość realna, kapitał.

Iwa = *Salix Caprea*.

Jabrzęd = jarzab.

Jadłowiec = jałowiec.

Jadwiga = gruby kawał drewna smerekowego, na jednym końcu w hak zagięty, na drugim nacinają kilka głębokich karbów, służy w szałasie do wieszania nad ogniskiem kotła z mlekiem.

Jagoda = poziomka,

Jagodnik, jagodowicze, jagodziny = łodyga i liście poziomki,

Jałowizna = grunt jałowy, nieurodzajny,

Jałowe słupki = słupki w chałupie wprawione w przy-
ciesi, nazywają się „jałowymi“,

Jar = zagłębienie ziemi wśród płaskowzgórza, na Podolu
i Ukrainie.

Jarek = potoczek, albo rów. „Brać jarki“ = kopać rowy.

Jarczyzna = coś skruszałego, najczęściej mówi się tak
o kruchem drewnie ze starych osik, olch i t. d.

Jarkie drzewo = kruche drewno wierzby,

Jabrzędzie = topola nadwiślańska,

Jasień = jesion,

Jasiokor = topola czarna,

Jaśle = drabinka na siano do stajni,

Jasny bór = rzadki, przecięty las,

Jaszczyk = naczynie małe, okrągłe, utoczone z drzewa,
z przykrywką,

Jedłowiec = jałowiec,

Jedla, jedlica, jódka, jedlnia = jodła,

Jelniaczek, jelnik = las jodłowy.
